

و مسائل مربوط به وزارتخانه های کشوری و امور پرستاری و طرز اجرای قانون استخدام می باشد رسیدگی و تقشیر کامل بعمل آورده و نتیجه تحقیقات خود را در ضمن راپرت مشروح بمجلس تقدیم نمایند. وزارتخانه های مربوطه مکلف خواهند بود که وسائل تسهیل کار کمیسیون را فراهم داشته و در مواقع مقتضیه از ارائه هر گونه دفاتر و مدارک و سببه های مربوطه را که لازم بدانند دریغ ندارند.

رئیس - این هم راجع به شعب می شود (گفته شد صحیح است) مطلب دیگر.

و ایضا پیشنهاد دیگری بمضمون آتی خوانده شد.

مقام محترم مجلس مقدس شورای ملی نظر باینکه بر طبق اصل ۹۴ و ۹۶ متمم قانون اساسی هیچ قسم مالیات بر قرار نمی شود مگر بحکم قانون و تصویب مجلس شورای ملی نظر باینکه در ادوار فترت اضافاتی بر مالیات نواقل منظور شده که اولاً برخلاف صریح قانون مصوب مالیات نواقل و ثانیاً موجب زحمت و خسارات عظیمه برای کسبه و زارعین و تجار و غیره گردیده است و بملاوه در نقاطی قانون بموقع اجرا گذاشته شده که مشمول قانون مزبور نیست نظر باینکه حفظ قوانین مصوبه و نظارت در اجرای آنها از وظایف حتمیه مجلس شورای ملی است لهدنا امضاء کنندگان ذیل از مجلس شورای ملی تقاضا مینمائیم بدولت تذکر داده شود که فقط قانون مصوب مالیات نواقل را در نقاطی که مشمول قانون مزبور است بموقع اجرا گذاشته و از تحمیلات خلاف قانون و اضافاتی که از مردم گرفته میشود قطعاً ممانعت نمایند.

رئیس - این هم باز راجع به شعبه ها است.

آقای اقبال الممالک چشمشان علیل است ده روز استجازه کرده اند که معالجه کنند کمیسیون مرخصی هم مرخصی ده روزه ایشان را تصویب کرده است باید برای گرفته شود.

آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب بنده عرض می کنم که چون آقای ضیاءالادباء هم رفته اند خوب است اجازه بفرمائید دو نفر انتخاب شود.

رئیس - این مرخصی را برای ده روز است آقایانی که این مرخصی ده روزه ایشان را برای معالجه چشم تصویب می کنند قیام فرمایند.

(عده زیادی برخاستند)
رئیس - تصویب شد.
یک پیشنهاد مفصلی از طرف آقای سردار معظم رسیده است. حالاً قرائت شود و بماند برای جلسه بعد.
سردار معظم - استدعا می کنم ارجاع

بفرمائید به شعب.
رئیس - اگر موافق باشید جلسه را ختم می کنیم.
جلسه آتی روز پنجشنبه دستور هم قسم.

آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - اگر چه جلسه ختم شد لیکن بنده نمیدانم تکلیفم چه چیز است این لوائج تماماً بنا شد برود به شعب. حالاً در شعب مطالعه کنیم بعد تکلیف ماو مجلس چیست این لوائج که می رود به شعب و معلوم نیست در آنجا ایرتی از عملیات شعبه بمجلس می رسد یا نه می خواستم عرض کنم هنوز فلسفه ماده دو دوازدهم بر بنده مجهول است و هنوز نتیجه را هم نفهمیده ام. یک زحمت فوق العاده است و یک نتیجه هم بر او مترتب نمی شود اگر مثل انتخابات بود که مجلس درش قضاوت کند باز یک فلسفه داشت حالاً تمام این لوائج رفت به شعب یا اینکه هر کدام از اینها کمیسیونهای مربوطه دارد خواستم بعرض مجلس برسانم شعب چکار بکنند مقصود بنده حل این نکته بود.

رفتم شعبه هم تشکیل شده نشستم و صحبت کردیم تم ماذا آنوقت مجلس چه کند؟ این مسئله برای ما خیلی مشکل است مگر اینکه راپرت آن از شعبه بمجلس بیاید و نظریات خود را بعرض مجلس برساند اگر این را مجلس رأی بدهد بهتر است چون در نظامنامه نیست که سببه نظریات خودش را بتوسط مغیره مجلس بگوید حالاً از این نقطه نظر است که بنده آنوقت هم عرض کردم مخالفم و این قبیل مسائل باید بکمیسیونهای مربوطه برود بمثل طور حالاً هم مخالف هستم مگر اینکه یک کسی فلسفه بیان کند که مرا قانع کند.

رئیس - مذاکره در شعبه بمنزله تبادل نظر است همان کاری که نسبت باصلاح نظام داخلی کردند همان کار را خواهند کرد و برای اینکه زیاد در مجلس مذاکره نشود در شعب مذاکره میشود بعد هم در مجلس مختصر مذاکره میشود و رأی می گیریم.

نسبت بدستور مخالفی نیست؟ (گفته شد خیر)

(مجلس نیم ساعت از شب گذشته ختم شد)
رئیس مجلس شورای ملی مؤتمن الملك منشی - معظم السلطان م. شهاب

جلسه ۲۵

صورت مشروح مجلس
یوم پنجشنبه شانزدهم
برج جوزا ۱۳۰۳ مطابق
اول شهر ذی قعدة
۱۳۴۲

مجلس سه ساعت قبل از ظهر
بریاست آقای مؤتمن الملك
تشکیل گردید
(صورت جلسه قبل را
آقای میرزا شهاب الدین
قرائت نمودند)
رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - اگر چه آن روز جواب بنده را آقای وزیر مالیه ندادند ولی در آن سؤال بنده هم یک چیزی حذف شده.

سؤال بنده راجع بجاده بین عراق و همدان بود و جاده فزونی و کرمانشاهان را هم کمی گفتند از روی آن دستور که زمان روسها میگرفته اند یعنی صدسی می گیرند بنده اظهار کردم که از آن مقدار هم زیادی گرفته میشود یعنی اجحافات می شود این یکی در صورت مجلس ذکر نشده تمنا میکنم اینقسمت هم در صورت مجلس ذکر شود.

رئیس این قسمت را هم مینویسند.
آقای کازرونی (اجازه)
آقا میرزا علی کازرونی - بنده بعد از صورت مجلس عرض دارم
رئیس - آقای سرکشیک زاده.
(اجازه)
سرکشیک زاده - بنده بواسطه اینکه

مریض داشتم کتباً اجازه خواسته بودم بمقام ریاست تقدیم کرده بودم.

رئیس - مراجعه و اصلاح میشود دیگر اشکالی نیست
یک نفر از نمایندگان - خیر
رئیس - آقای کازرونی راجع به چه مطلب است

کازرونی مذاکرات مهم نیست
رئیس - پس اگر مهم نیست باشد بعد از دستور

دستور امروز اولاً اجرای تعریف است و بعد لوائجی که در شعبه قبل مراجعه بشعبه ها شده بالفعل شروع میکنم بمشغله تعریف

(آقایان مفصلة الاسامی ذیل هر يك در پشت کرسی خطاب به حاضر شده و در حضور کلام الله مجید بشرح سابق قسم یاد نمودند)
آقای صدق السلطنة - آقای سردار معظم خراسانی - شاهزاده شیخ الرئیس - آقای اسکندری - آقای شریعتدار دامغانی - آقای مدبر الملك - آقای مشیر معظم - آقای

کی استوان - آقای امیر اعظم

شریعتزاده قبل از اینکه بنده قسم نامه را قرائت و امضاء کنم لازم میدانم خاطر نمایندگان محترم را بیک موضوعی متوجه بکنم و آن اینست که شایعانی جریان داشته است و رفقای پارلمانی من در ادای مراسم قسم امتناع دارند بنده از طرف رفقای خودم این شایعات را تکذیب میکنم و فقط خاطر نشان میکنم که در خصوص ادای مراسم قسم يك مذاکراتی بوده است که منشاء آن مطلبی است که عرض میکنم قسمنامه متضمن جملاتی است از جمله انجام مراسم و وظایف يك نماینده ایست که نسبت بمملکت خودش دارد این قسمت از وظایف هیچ تغییر پذیر نیست و هیچکس نمیتواند بگوید که يك و کبلی حق دارد تکالیفی را که قانون اساسی او متوجه میکند لازم العمل نداد

(جمعی از نمایندگان - صحیح است)

شریعتزاده بنابر این بنده مجدداً هم تکذیب میکنم این شایعات را فقط يك جمله که مورد تردید بود جمله بود که راجع بالتزام و تقبل و تعهد نسبت بشخص اعلیحضرت شاه بود در آن قسمت مسئله حل شد و منشاء تردید هم بود نظر باینکه این اصل مفادش حاکی است که شخص طرف الزام باید متصرف بصفتی باشد راجع باین قسمت تردیدی بوده است که بالاخره اینطور حل شده است که برای تعظیم قانون و انجام وظیفه که آقایان نمایندگان نسبت بحفظ قانون اساسی دارند باید ذکر معنی که اگر این صفات در اعلیحضرت شاه موجود باشد مشمول قسم خواهند بود والا تأثیری درباره کسی که ادای مراسم قسم را نمیکند نخواهد داشت

(پس از بیانات فوق قسمنامه را بشرح سابق قرائت)

وامضاء نمودند)

رئیس - آقای رهنما (احضار برای ادای مراسم تعریف)

رهنما - در موضوع قسم بنده همانطوری که آقای شریعتزاده عضو محترم فرا کسیون اظهار نمودند قسم را با کمال میل میخورم ولی در حدود شرایطش البته هر کس که نتواند شرایط پادشاه عادل متبوع مختم را که در قانون اساسی قید شده در مصداق خارجی آن تطبیق نماید این قسم الزام آوری نیست و هر وقت که انسان بتواند بقتل نماید این قسم الزام آور نیست

(جمعی از نمایندگان -)

(صحیح است)

(بعد از بیانات فوق قسمنامه را قرائت و امضاء نمودند)

(سپس آقایان مفصله الاسامی ذیل هر يك بترتيب سابق قسم نامه اقرات و امضاء نمودند

آقای شیخ عبدالرحمن - مصباح - السلطنه - وحید الدوله - سلطان العلماء - یمن الملك - آقای شیخ محمدعلی طهرانی فتح المیزا - معتمد السلطنه - شیروانی - بنده هم بدر نظر گرفتن آن نکته را که آقای شریعت زاده فرمودند قسم یاد میکنم

(قسم نامه را قرائت و امضاء نمودند)

آقایان: نظم الملك - سرکشك زاده - ایزدی نیز بشرح سابق قسم یاد نمودند

رئیس - آقای شیخ العرافین زاده شیخ العرافین زاده - تکرار بیاناتی را که آقای شریعت زاده فرمودند لازم نمی دانم با موافقت کامل بنده ایشان قسمنامه را قرائت میکنم

(قسمنامه را قرائت و امضاء نمودند)

آقایان: اعتبار الدوله - آناسید کاضم یزدی - حاج سیدالمحققین هم بشرح گذشته قسم یاد نمودند

رئیس - بقیه آقایان میبایست برای جلسه دیگر گویا میبایست بتنفس باشند (بعضی از نمایندگان - بلی)

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از ۳ ربع مجدداً تشکیل گردید)

رئیس رابرت شعبه سوم راجع بوکالت آقای مقوم الملك مطرح است - آقای مدرس مخالف بودند

مدرس - البته آقایان مستحضرنند که با انتخاباتی که من مخالفت کردم از اول تا بحال متعلق به کیفیت انتخابات بوده است

از این حدود هیچوقت خارج نشده ام در موضوع انتخابات غار و فشافویه هم بهمین نظر مخالفت کردم

البته غار و فشافویه جای دوری نیست گرامان و غرا ان وامثال اینها نیست که حقایقش مغفی بماند بر ما

کرجه رابرت شعبه راجاب نکردند و منتشر نکردند - در صورتی که معمول بود و لیکن تفصیل این مسئله این است

کما اینکه در دوره گذشته هم مخصوص بهین انتخاب یکقدری مطرح مذاکره شد آقایان بعضیها که تشریف دارند می دانند و بالاخره انتخابات غار و فشافویه هم در دوره سابق مورد اشکال شد و این دوره هم شعبه سابق مدت زیادی که (از قراری که شنیده ام در این غوررسی کرده و يك نتیجه بمجلس نیامد تا شعبه ها تجدید شدن بر حسب اطلاعانی که دارم

شکایات زیادی از غار و فشافویه چه بتوسط من و چه بتوسط غیر من میشد و آن این است که یکی از قسمتهای انتخابات غار و فشافویه انتخابش شبهه پیدا کرده و چندین ماه انجمن نظار آنجا تعقیب داشت که تکمیل بشود آن انتخاب و آن يك قسمت بالخصوص انتخابش تجدید بشود (ناقص بود تجدید بشود) نمیدانم با سایر بایانی و سایر و حال آنکه انجمن نظار کراراً گفتند و نوشتند اشخاص هم داوطلب این کار بودند که این مسئله را رسیدگی کنند ما هم بهمین شکل از جانب خودمان پیغام هم دادیم بوزارت داخله و غیره (چون شکایاتی میرسید) حکومت را هم متبیر دادند و انجمن نظار هم یکمده شان (يك فردش) استمعا کردند بالاخره موفقیتی که آن يك قسمت هم انتخاب بشود که انتخاب آنجا کامل بشود حاصل شد و بهمین حال ماند ما شنیدیم شعبه سابق هم انجمن نظار را دعوت کرده بودند بشعبه و عقیده هم که اکثریت انجمن نظار اظهار داشته بودند بهمین بود که باید این انتخاب تکمیل شود بآن يك قسمت باین لحاظ که میخواهم بگویم بچه وسیله و بچه دسیسه اینها را بنده متعرض نیستم همینقدر مرض میکنم که نگذارند آن يك قسمت انتخابش تکمیل شود و يك انتخاب ناقصی بود بعینه مثل اینکه انتخابات طهران بشود انتخاب شیران نشود و همانطور که انتخاب طهران بشود و انتخاب شیران که يك قسمتی است جزء آنجا نشود البته نمیشود تصدیق کرد که این انتخاب تمام است و آن شخص که از قسمت های دیگر اکثریت دارد این وکیل حوزه است باین لحاظ بنده آقای مقوم الملك را وکیل حوزه غار و فشافویه که وکالتش تمام شده باشد نمیدانم و باین لحاظ هم مخالف آن هستم و رأی هم بوکالتشان نمی دهم

مدرس - مخالفت حضرت آقای مدرس در موضوع اعتبارنامه های این دوره يك اساس دارد که بمجلس معلوم است يك دل و يك جریانی دارد که بر همه معلوم است يك نظری نسبت بیکمده اشخاص باین جریان انتخاباتی يك يك و ضمینی هست که همیشه در این جلسات مدینه که تشکیل شده و همه آقایان نمایندگان محترم دیده اند هست و اینکه آقای مدرس میفرمایند من در صحت جریان انتخابات مخالفت دارم بنده گمان میکنم که در موضوع خود اشخاص آن اشخاص جرائی که انتخاب شده اند جای تردید نیست که ایشان بتوانند در صلاحیت آن اشخاص تردیدی بکنند و آنها را ذبح بکنند و از مجلس خارج بکنند

مدرس - در صلاحیت بنده حرفی نزنم

رهنما - در صلاحیت حرف ندارند در جریان انتخابات حرف دارند جریان انتخابات را میفرمایند در دوره های گذشته هم این مسئله مورد کشمکش واقع شده و بنده این را تصدیق میکنم در دوره های سابق هم در خصوص

انتخابات غار و فشافویه همیشه زد و خورد هایی بوده و همین زد و خورد ها باعث شده است که در دوره های گذشته غار و فشافویه و سکیل نداشته و در هیچ دوره از دوره های گذشته نبوده است که يك وکلی از طرف غار و فشافویه اینجا حضور داشته باشد

يك نفر از نمایندگان - چرا در دوره دوم بود

مدرس - بفرض اینکه در يك دوره يك نفری هم که آمده است بمجلس وقتی که دوره چهارم نگاه کنیم میبینیم دوسیه او اعتبارنامه او در کمیسیون تحقیق رسیدگی و حل شده بعد وقتی که بمجلس آمده است باز همان موانع و همان مشکلات اتفاق افتاده و قضیه چرخ خورده و از جریان طبیعی خارج شده

ایشان در قسمت آراء شرقی شبهه دارند که جریان انتخابات آنجا بد بوده اولاً این قضیه تازه نیست خود آقای مدرس در پشت همین تریبون در موقع دفاع از اعتبارنامه آقای آشتیانی اظهار داشتند و در صورتیکه ما این آراء را کان لم یکن فرض کنیم باز اکثریت دارند

رجوع کنید بمجلس معلوم است در دوره گذشته در دوره چهارم آراء کن و سولقان يك شد در همین مجلس آمد آنرا کان لم یکن فرض کردند

مدرس - تجدید شد

مدرس - در این قبیل مسائل بنده نمی توانم بفهمم يك بام و دو هوا میشود چه طور میشود در اینطور قضایا يك جانی تقاضای تجدید بشود و يك جانی نشود

در قسمت شرقی غار و فشافویه يك انتخاباتی شده است اتفاقاً در این قسمت که شبهه ناك بوده و تردیدی در آن بوده آقای مقوم الملك از عده آرائی که تقریباً هزار و کسری بوده فقط صد رأی و کسری داشته اند در این قسمتی که محل تردید و کشمکش است فقط صد رأی داشته اند و بقیه آراء مال دیگران و باسم دیگران بوده است آقای مقوم الملك اینجا نبوده اند که مثل دیگران فرض بکنید يك تشبثاتی برای انتخاب خودشان بکنند زیرا ایشان در تهران نبودند در حضرت عبدالعظیم و غار و فشافویه نبودند این و آن را هم نمیدانند و دسته بندی هم نکردند در يك نقطه بودند و انتخاباتشان جریان پیدا کرد و همین جریان انتخاباتی که هیچ دوره انجمن نظار آنرا امضاء نمیکردند همین انتخابات را اینج نفر از امضاء هیأت نظار امضاء و تصدیق بر صحت انتخابات کرده اند در شعبه دوم وقتی که امضاء نظار را خواستیم و بنده هم آنجا بودم و حضرت آقای مشیر الدوله هم تشریف داشتند معلوم بود که حالت روحیه این امضاء چیست امضاء میکنند میباید پس بگیرند یا تردید میکنند بعد مخالفت می کنند بعد از اینکه پنج نفر تصدیق کردند و بعد از اینکه نوشته آنها در دوسیه ضبط

است ما باینهم چه بگوئیم و از چه نقطه نظر ما باینهم آقای مقوم الملك را رد کنیم؟ از چه نقطه نظر؟ از نقطه نظر صلاحیت؟

جریان انتخابات را که امضاء هیئت نظار تصدیق کرده اند و کاملاً از نقطه نظر دسیسه و غیر دسیسه مصون بوده برای این که خود آقای مقوم الملك اینجا نبوده اند این مسئله مهم است وقتی که آقای مقوم الملك اینجا نبودند چه طور قسار در انتخابات پیدا شده؟

آنوقت هم که جریان پیدا کرده من نمیدانم که چه طور ممکن است آقای مقوم الملك از اسفهان بتوانند يك تأثیر نفوذی بکنند؟

یا يك گردان فشون بفرستند و آنجا را مجبور بکنند که رأی بدهند؟ اینها نبوده است حالا اگر در قضایای پارلمانی نظریاتی هست بنده عقیده دارم در موضوع اعتبارنامه ها مسائل پارلمانی و فرا کسیون دخال داده نشود برای اینکه اینجا محل قضاوت است اینجا نقطه نظر فرا کسیون در کار نیست و نمیشود گفت يك نفر را از نقطه نظر اینکه بامن هم فکر نیست و در فرا کسیون من نیست باید ذبح کرد باید يك چنین اشخاصی را بگیرند و بیرون بکنند و بکشند و حیات سیاسی این اشخاص را از آنها بگیرند اینها را نمیشود قبول کرد

پارلمان نمی تواند اینها را قبول کند من اگر از نقطه نظر فرا کسیوني يكی نگاه کنم قضاوت خود را گم کرده ام من نیابستی از نقطه نظر فرا کسیوني نگاه بکنم راجح هر کس باشد بهر شعبه هم میخواهد برود

بنده وظیفه ام این است که جریان انتخابات را ببینیم که از دسیسه و آنتریك کاملاً مصون بوده است یا نه؟

اگر مصون بوده است اقدام بکنم و اشخاص را نیاوریم و ذلج کنیم بنابر این از نقطه نظر انتخابات و قسمت شرقی سابقه اش همان بوده است که خود آقای مدرس در پشت همین تریبون دفاع کردند و فرمودند بفرض اگر آراء آنجا را کان لم یکن فرض نموده و موضوع کنیم باز اکثریت با آقا است

ما هم تصدیق داریم بنده هم اگر بودم باعتبارنامه آقای آشتیانی رأی میدادم و نقطه نظر فرا کسیوني ندارم اگر بخواهم از نقطه نظر هیئت نظار بگیریم امضای هیئت نظار در دوسیه هست حالا دیگر بنده نمیدانم چه مدركی بگیرم برای این اعتراض و این اعتراض را قبول بکنم بنابر این بنده این تذکرات را با آقایان میدهم و میگویم اگر در قسمت شرقی دسیسه شده است و آراء آقای مقوم الملك که صد و کسری بوده کان لم یکن فرض کنیم باز اکثریت دارند و قسمت عده آراءشان در قسمتهای دیگر بوده است و سابقه مجلس هم اینطور

بوده است که نباید تجدید کنند و بر فرض هم کان امیگن فرض کنند بازم اکثریت با ایشان است (جمعیت گفتند مذاکرات کافی است) مدرس - بنده توضیح دارم رئیس - بفرمائید مدرس - بلی در موقع انتخابات شاید آقای مقوم السلک در اصفهان بودند آقای رهنما هم در اروپا لیکن بدبختانه بنده اینجا بودم رئیس - آقایان توضیح نیست مدرس - توضیح است رئیس - اگر يك نسبتی بسر کار دارند حق توضیح دارید مدرس - نسبتش این است که میگویند پنج نفر از اعضاء انجمن نظار اعتبار نامه مهر و امضاء کرده اند بنده عرض میکنم که پنج نفر از انجمن نظار اعتبار نامه را مهر نکردند و اعتبارنامه هم نبوده است رئیس - بازم این توضیح نیست مدرس - توضیح چه چیز است بفرمائید (ماده صد و نه نظامنامه داخلی را آقای آقا میرزا شهاب الدین بشرح ذیل قرائت نمودند ماده ۱۰۹ - اگر در ضمن مباحثات و نطق افترا و تهمتیه که بیکی از نمایندگان زده شود یا عقیده و اظهار او برخلاف واقع جلوه داده شود و نماینده مذکور برای تهره و دفع اشتباه اجازه نطق بخواهد بدون رعایت نوبت اجازه داده خواهد شد مدرس - بنده هم توضیح عرض میکنم و بایست انتخاب... رئیس - خوب میخواهید بفرمائید دیگران هم مذاکراتشان را میکنند مدرس - می فرمایند انجمن نظار تصدیق کرده در صورتیکه انجمن تکذیب کرده است... (جمعیت از نمایندگان مذاکرات کافی است) رئیس - کافی است؟ (بعضی از نمایندگان - بلی کافی است) (پیشنهاد چند نفر از آقایان بشرح ذیل قرائت شد) مقام منبع مجلس شورای ملی شیداه ارکانه ما اعضاء کنندگان ذیل پیشنهاد می نمائیم که نسبت باعتبارنامه آقای مقوم السلک رای منفی یا مهر گرفته شود. صدق السلطنه - هاشم آشتیانی - قوام الدوله - هراقی - مدرس - اشکر - م. ع. کازرونی - مصطفی الموسوی البهبهانی - بهبهانی - مدر السلک - سالار اشکر - جواد خوئی - یاده نظامی - اجاق احمد انابکی رئیس - رای گرفته میشود بوسکالت

آقای قوام السلک آقایانیکه تصویب میکنند مهره سفید والا سیاه خواهند داد (اخذ واستخراج آراء بعمل آمد آقایان آقا میرزا شهاب الدین و مقوم السلطان استخراج نمودند و نتیجه بطریق ذیل حاصل شد مهره تقشبه ۱۰۷ مهره سفید ۶۰ مهره سیاه ۴۰ رئیس - صد حضار ۱۰۹ نفر با کثرت رای تصویب شد مصدق السلطنه - آقا بنده عرض دارم رئیس - راجع بچه مطلب است مصدق السلطنه - اظهار است رئیس - بفرمائید مصدق السلطنه - بنده سه اظهار دارم یکی راجع ماده ۱۱۳ است ماده ۱۱۳ راجع بمذاکراتی است که آقای مدرس میفرمودند و میخواستند در موقعی که گفته شد مذاکرات کافی است توضیحی بفرمایند و با ایشان اجازه داده نشد و حق داشتند فرمایشاتی بفرمایند ماده ۱۱۳ می نویسد: رئیس قبل از اینکه مباحثه مطلبی را ختم نماید عقیده مجلس را کسب میکند و اگر در باب مبحث و مباحثات اجازه نطق خواسته شد فقط بیک نفر اجازه داده میشود در صورتیکه در این باب اخذ رای لازم شد بواسطه قیام و تمود رای گرفته میشود و هرگاه در نوبت اول و ثانی نتیجه مشکوک شد مباحثات اعاده میشود پس از ختم مباحثات دیگر بکسی اجازه نطق داده نمیشود مگر در باب ترتیب مبارزتی که از روی آن مجلس باید رای بدهد... رئیس - بنده عقیده خود را عرض میکنم حالا اگر اشتباه کرده ام رفع این اشتباه خواهد شد... بوجوب این ماده بنده تصور میکنم وقتی که گفتند مذاکرات کافی است اگر کسی مخالف باشد بیک نفر اجازه نطق باید داده شود و بعد رای گرفته شود نجات - ایشان اول اجازه نخواهند داد... مصدق السلطنه - تغییر اول اجازه خواسته بودند... رئیس - اول گفته شد مذاکرات کافی است بنده هم کسب تکلیف از مجلس کردم ایشان فرمودند توضیح دارم حق توضیح هم داشتند شروع بنطق میکردند دیدم توضیح نیست این بود که با ایشان عرض کردم حق نطق ندارند دوباره در مجلس گفته شد مذاکرات کافی است بازم باب احتیاط مراجعه کردم به مجلس و همه گفتند مذاکرات کافی است اگر بعضی مخالف بودند اظهاری ببنده نکردند اگر مخالف بودند میبایستی بگویند من مخالفم پس این اظهار وارد نیست... مصدق السلطنه - اظهار دوم در جلسه قبل در موقعی که صورت جلسه قرائت میشد بنده خود اجازه نطق خواستم و به بنده میدادند یا نباید دادند بنده کار ندارم ولی بنده عقیده ام این است که این برخلاف واقع نوشته شده است که ظاهر چیزی نیست که بتوسط آن بتوان سوابق را لغو نمود بنده نظر باینکه در جلسه قبل با صورت مجلس مخالف بودم و این شرحی هم که در صورت مجلس نوشته شده بکلی مخالف واقع بوده است برای اینکه آقایان اینجانب تشریف داشتند که بنده راجع به مسئله ظاهر و بعضی مسائل سوابقی که در مقابل ظاهر است شخصاً اظهار عقیده نکردم حتی آقای مدرس هم فرمودند که فلانی

مذاکره در این باب نکرد بعد در صورت جلسه دیدم این مسئله نوشته شده حالا آقایان که نسبت بهشان داده شده است اگر ظاهر را میدادند یا نباید دادند بنده کار ندارم ولی بنده عقیده ام این است که این برخلاف واقع نوشته شده است که ظاهر چیزی نیست که بتوسط آن بتوان سوابق را لغو نمود بنده نظر باینکه در جلسه قبل با صورت مجلس مخالف بودم و این شرحی هم که در صورت مجلس نوشته شده بکلی مخالف واقع بوده است برای اینکه آقایان اینجانب تشریف داشتند که بنده راجع به مسئله ظاهر و بعضی مسائل سوابقی که در مقابل ظاهر است شخصاً اظهار عقیده نکردم حتی آقای مدرس هم فرمودند که فلانی

ماده ۱۰۳ مطلب را خوب واضح میکند رئیس - این مطلب مطرح نیست حاجز المالک - اگر مطرح نیست بنده هم عرض ندارم رئیس - کمیسیونیه که برای تغییر نظامنامه و اصلاح و تکمیل نظامنامه بنا بود معین شود معین شده است اسامی آقایان را بعرض میرسانم و تنها میکنم هر چه زودتر کمیسیون را تشکیل بدهند و شروع بکنند با اصلاح نظامنامه... آقایان مصدق السلطنه - سردار معظم خراسانی - شیروانی - عدل الملک - دست غیب - آقا سید معجز الدین - اینها اشخاصی هستند که بمضویت کمیسیون انتخاب شده اند... آقای سردار معظم (اجازه) سردار معظم - نظر باینکه کمیسیون های مجلس غیر از کمیسیون بوده که کمیسیون بسته است و از طرف دیگر نظر باینکه همه آقایان نمایندگان میدانند که خود آقای رئیس صلاحیت نام و تمام دارند در مشارکت با کمیسیون تجدید نظر در نظامنامه داخلی آنها را بنده از مجلس تقاضا میکنم که خود آقای رئیس هم بطور فوق العاده در کمیسیون مزبور حاضر شوند و کمک بفرمایند که زودتر حاضر شود... رئیس هر وقت بنده را احضار بفرمایند بنده هم حاضر خواهم بود... آقای آقا سید یعقوب (اجازه) آقا سید یعقوب - بنده خواستم در آن موضوع که آقای سردار معظم فرمودند گویا پیشنهادی که بمجلس تقدیم شد راجع به نظامنامه که در دوره چهارم رای داده شد يك نظامنامه هیئت رئیسه نوشتند و تقدیم کردند نهایت دوره تمام شد و نتوانستیم حالا بنده پیشنهاد کردم که این کمیسیون آن نظامنامه که تصویب شده است در نظر بگیرد نه اینکه يك نظامنامه تازه ایجاد کنند آن چیزی را که پیشنهاد کردند در نظر ما بود و ما هم رای دادیم و آن نظامنامه تمام است و خوب است از طرف کمیسیون يك معبری معین شود و در مجلس بیايد از همان نظامنامه دفاع کند و يك نظامنامه دیگری در نظر نیست... رئیس - آقای سردار معظم (اجازه) سردار معظم - اگر چه عرض بنده راجع باین مطلب نبود عرض بنده راجع باین بود که آقای رئیس قبول مشارکت در کارهای کمیسیون را بفرمایند ولی بعد از اینکه آقای آقا سید یعقوب این اظهارات را فرمودند بنده مجبورم که يك قسمت از فرمایشات ایشان را موافقت نکنم زیرا مادام که يك راهبرتی به مجلس نیامده است و دوره منقضی شده است کمیسیونیکه

برای آن کار منعقد میشود مختار است تمام آن راپورت و مطلب را قبول کند یا تجدید نظر کند و وقت هائی که لازم است بکنند و در هر صورت کمیسیون تجدید نظر در نظامنامه داخلی التزام و قیدی نخواهد داشت که عین آن راپورت را بیاورد به مجلس بدون اینکه خودش تجدید نظری کرده باشد و الا انتخاب کمیسیون لزومی بیدانمی کرد و ممکن بود بکنند آن را امضاء بکنند و بیاید در مجلس دفاع بکنند... رئیس - این هم مثل سایر لوایح است البته هر طوری که صلاح میدانید پیشنهاد کنید در ماده ۷۰ هفتاد قانون استخدام کشوری نوشته شده است که قانون استخدام کشوری شامل حال مستخدمین مجلس نباید بشود برای مستخدمین مجلس باید در هیئت رئیسه يك چیزی نوشته بشود و از تصویب مجلس بگذرد در دوره گذشته يك قانونی تهیه شد برای مستخدمین مجلس اخیراً هم جرح و تعدیل شده است آن لایحه هم حاضر است هر طور تصویب بفرمائید و بهر جا باید مراجعه شود معین بفرمائید که مراجعه شود... آقای دست غیب (اجازه) دست غیب - بنده عقیده ام این است که چون تا يك درجه مربوط است بخود مجلس این قانون هم برود همان کمیسیون تجدید نظر در نظامنامه داخلی تا اینکه تجدید نظری در آن بشود و تصویب بکنند بعد بیاید در مجلس... (جمعیت از نمایندگان - صحیح است) رئیس - آقای تدین (اجازه) تدین - بنده هم با عقیده آقای دست غیب موافقم که بهمان کمیسیون اصلاح نظامنامه برود... رئیس - در این باب مخالفی هست؟ (بعضی از نمایندگان - خیر) رئیس کسی مخالف نیست؟ پس مراجعه میشود بهمان کمیسیون در موقعی که قرارداد است و تشریفات این ایران و روسیه را دولت پیشنهاد کرد بنده اعلام کردم که مراجعه میشود به کمیسیون فوئادهامه فراموش کردم عرض کنم نظریه سوابقی که هست باید بکمیسیون خارجا هم مراجعه شود محض اطلاع عرض کردم جلسه آتی روز یکشنبه... آقای کازرونی (اجازه) کازرونی - در ماده ۴ تصریح میکنند که شعبات بایستی بدون فوت وقت... رئیس - (خطاب به کازرونی) راجع بدستور مذاکره میکنیم... با روز یکشنبه کسی مخالف نیست... آقای تدین (اجازه) تدین - مخالفی ندارد

میرزا احمد خان اشکر - بنده اظهار نظامنامه دارم... رئیس - بفرمائید... مصدق السلطنه - بنده هم اظهار نظامنامه دارم... اشکر - در ماده ۱۴ نظامنامه نوشته شده در شعبات شروع بمذاکره طرح یا لایحه قانونی ممکن نیست مگر ۲۴ بیست و چهار ساعت بعد از اینکه آن لوایح یا طرحهای قانونی توزیع شده باشند باستثناء موقعی که فوریت آن از طرف مجلس تصدیق شده باشد و در شعبات رعایت این نکته نشده است... مصدق السلطنه - اظهار بنده همین بود... رئیس - (خطاب به اشکر) چهارور بفرمائید... اشکر - عرض کردم رعایت این نکته نشده است طبع و توزیع نشده است... رئیس این اظهار وارد بود بعد از این توزیع میشود... آقای تدین (اجازه) آقای تدین - بنده عقیده دارم که اگر آقایان موافق باشند جلسه آتی برای روز سه شنبه باشد تا آن روز يك رایزنیی حاضر بشود و مجلس هم يك کارهایی بکند و الادر یک قسمتی از اوقات مجلس صرف کار های نظامنامه و مباحث الفاظ یا اظهار خواهد شد... بنا بر این بنده پیشنهاد میکنم جلسه موکول بر روز سه شنبه بشود... (جمعیت از نمایندگان - صحیح است) رئیس - نسبت بر روز سه شنبه کسی مخالف است... (اظهار نمودند - خیر) رئیس - پس جلسه آتی روز سه شنبه دستور یاره لوایحی که در جلسه گذشته مراجعه شد بشب از فراموش معلوم بکند و لایحه بیشتر مطرح شده و ما بقیش هنوز حاضر نیست و تبادل نظر نشده آن لوایح جزو دستور سه شنبه خواهد بود... آقای سردار معظم (اجازه) سردار معظم - يك لایحه از طرف وزارت خارجه راجع بابیجاد تذکره های دولتی برای اتباع بی بضاعت ایران در خارجه بمجلس رسیده بود و راپورت آن هم يك ماده بیشتر نیست و دیروز از کمیسیون قوانین مالی بمجلس تقدیم شد و نظر باین که مصاب اهدیت دارد میخواستم استدعا کنم اگر مخالفی نباشد جزو دستور سه شنبه مقرر بفرمائید... رئیس - مخالفی ندارد

بعضی از نمایندگان خیر رئیس - جزو دستور میشود... آقای سر کشیک زاده (اجازه) سر کشیک زاده - بنده در چندی قبل سؤالی از آقای وزیر خارجه راجع به شیلات کرده ام تا بحال تشریف نیارده اند و این موضوع دارد اساساً از میان میرود استدعا میکنم تذکر بکنند که تشریف بیاورند... رئیس - تذکر داده میشود که برای جلسه بعد حاضر شوند... کبیل وزارت داخله - در این موقع که انتخابات ارامنه در جریان است مختصر اختلافی راجع به تصدیق ماده پیش آمده است که وزارت داخله خودش را قادر به تفسیر و حل این ماده نمیداند لایحه مختصری نوشته شده است تقدیم میکنم فوریت هم دارد تقاضا میکنم اگر آقایان موافقت بفرمایند در این جلسه خوانده شود... (بشرح زیر خوانده شد) مقام محترم مجلس مقدس شورای ملی شیداه ارکانه چون در مواقع اختلاف نظر بین اعضاء انجمن نظار در قانون انتخابات صوبه ۲۸ شوال ۱۳۲۹ ذکر از این مسئله نشده است که آیا در عملیات قانون رای اکثریت نسبی یا اکثریت تمام اعضاء انجمن قاطع و رافع اختلافات میباشد و علاوه در بعضی از مواد قانون از قبیل (۲۹-۳۸-۳۹-۴۲) بی اینکه قیدی شده باشد فقط امضاء انجمن بدون توجه با اکثریت یا تمام اعضاء انجمن مناط صحت عمل قرار داده شده و بدین واسطه اختلافاتی در این دوره بین اعضاء باره از انجمن ها پیش آمده است که در دوره های گذشته سابقه نداشته مثلا انجمن نظار مرکزی ارامنه در مورد نمایندگی خودشان در عراق باستان اینکه اکثریت قاطع است چهار نفر از آنها رای بافضل نمایند زبور داده و سه نفر دیگر اظهار مخالفت نموده اند چون انتخابات ارامنه در جریان بواسطه عدم سابقه وزارت داخله در را قادر به حل این مشکل ندانسته و از جریان انتخابات نیز قانوناً نمیتواند جلوگیری نماید لهذا مترقاً تقاضا مینماید که مجلس شورای ملی مستقیماً و یا بوسیله کمیسیونیه مسئله را مطرح و تکلیف را معلوم فرموده و فوریت آنرا از نظر دوزندارند... رئیس - آقای شریعت زاده (اجازه) شریعت زاده - يك قسمت از این لایحه را بنده تصور میکنم که مباحثه در آن لازم نیست اما راجع باینکه اکثریت... (جمعیت از نمایندگان - لایحه مطرح نیست) شریعت زاده - ولی اساساً معتقدم راجع بآن قسمت که مربوط است باین

اکثریت تام حاصل میشود یا اکثریت نسبی این قسمت باید مراجعه شود بکمیسیون.

رئیس - آقای داور

(اجازه)

داور - بنده تعجب میکنم که واقعاً وزارت داخله این مسئله را آنقدر قابل مذاکره دانسته اند که در هفت نفر چهار نفر اکثریت است یا نه ؟

این مطلبی است واضح و روشن و گمان نمیکنم که تفسیر هم لازم داشته باشد با وجود این اگر لازم میدانند که این مسئله برود در کمیسیون و تفسیر شود و معین بشود که از هفت نفر چهار نفر در مقابل سه نفر اکثریت است یا خیر مراجعه شود

کفیل وزارت داخله - مخصوصاً در قانون انتخابات وقتی که مراجعه کردیم به پیچیده من الوجوه هیچ جا لفظ اکثریت و اقلیت راجع به عملیات انجمن نظر نبود. مخصوصاً در یک موقعی مینویسد :

انجمن باتفاق باید صندوق را مهر بکنند در این صورت ما نمیتوانیم آنرا حل کنیم که آیا اکثریت مناط است یا نه؟ و این مسئله مبتلا به ماشه است از این نقطه نظر است که در دوره گذشته بانجمن اجازه داده شده است که در تمام نقاط برای جریان انتخاب اراسته يك نفر نماینده انتخاب شود و همیشه نماینده خودشانرا انتخاب میکنند و وزارت داخله اطلاع میدهند و انتخاب آنها با حضور نماینده شان انجام میگردد .

امسال طرز غریبی پیدا کرده است دودسته هستند سه نفر طرفدار يك دسته چهار نفر طرفدار يك دسته هستند مثلاً در عراق و گزاز که انتخابات در جریان است چهار نفر از اعضاء میگویند نماینده که مامرفی کردیم بوزارت داخله او منفصل است این انفصال از طرف آنها البته از جریان انتخابات جلوی گیری نخواهد کرد و سابقه هم در وزارت داخله نبوده است که چهار نفر مستقیماً يك اقدامی را بکنند و سه نفر يك اقدامی ممکن است در بعضی جاها بکنند و آقایان و کلاً اعتبارنامه داده نشده لیکن اگر داده شده است هیچ حکم ترازینج شش امضا نداشته است باینجهت هیچوقت وزارت داخله خودش را قادر نمیدانست که این ماده را تفسیر کند برای اینکه هیچ لفظ اقلیت و اکثریت در قانون ذکر نشده است .

رئیس - آقای کفیل تقاضا مینماید که مراجعه شود بکمیسیون در این باب مخالفی هست ؟

(گفتند - خیر)

رئیس - حالا باید ببینیم یکدام کمیسیون باید مراجعه شود .

چند نفر از نمایندگان - کمیسیون تجدید نظر در قانون انتخابات .

رئیس - کمیسیون تجدید نظر در

قانون انتخابات مخالفی دارد ؟

جمعی از نمایندگان - خیر .

رئیس - پس مراجعه میشود به نمایندگان کمیسیون .

(مجلس نیم ساعت بعد

از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی

مؤتمن الملك

منشی معظم السلطان - م شهاب .

جلسه ۲۶

صورت مشروح مجلس

یوم سه شنبه ۲۱ برج ثور

۱۳۰۳ مطابق ۶

ذی قعدة ۱۳۴۳

(مجلس ۳ ساعت قبل از

ظهر بریاست آقای مؤتمن

الملك تشکیل گردید)

(صورت مجلس یوم پنجشنبه

۱۶ جوزا را آقای

آقای میرزا شهاب الدین

قرائت نمودند)

رئیس - آقای اخگر

(اجازه)

اخگر - بنده اجازه نخواستم

رئیس - آقای کازرونی

(اجازه)

آقا میرزا علی کازرونی - بنده يك

مختصر عرضی بعد از تصویب صورت مجلس داشتم .

رئیس - آقای ملك الشعراء

(اجازه)

ملك الشعراء - بنده را در صورت

مجلس غائب بدون اجازه نوشته اند در

صورتیکه يك شب گذشته شرحی عرض کرده

بودم يك هفته اجازه خواسته بودم بکمیسیون

عرایض رفته و کمیسیون عرایض هم تصویب

کرده است خوب است اصلاح شود .

رئیس - تحقیق میشود اگر کمیسیون

تصویب کرده بود اصلاح میشود

آقای ضیاء الملك

(اجازه)

ضیاء الملك - بنده بصورت جلسه

ایرادی ندارم يك عرض دارم بعد عرض

می کنم .

رئیس - آقای مصدق السلطنة

(اجازه)

مصدق السلطنة - در باب صورت

جلسه در جلسه قبل بنده سه اخطار

کرده بودم

اخطار اول راجع بآقای مدرس بود

که در آن موضوع عرضی ندارم .

اخطار دیگر راجع بآقای با اجازه بود که

در جلسه قبل خواسته بودم و اینجادر صورت

مجلس رد اخطار را درست توضیح

نکرده اند

اخطار بنده را در جلسه قبل برای این